

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. Sexta Clausula. Prohibetur munerum acceptati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

quando executor dispensationem concedit. Quod, post concessam dispensationem, & dum Sponsi actu matrimonium per verba de presenti contrahunt, ideo queritur si pro causa, v.g. dispensandi, ut Antonius, & Antonia consanguinei matrimonium inuent, assignetur Antonia pauperetis, vel diffamatio, quandam ex his quatuor temporibus verificari debeat, tam esse pauperem: vel diffamatum? Respondeo quatuor dictis.

1. Dico primo, non esse opus, ut verificetur. Primo tempore; Ita Sanchez l.8. matr. d.30. n.2. Bonac. de disp. l.1. q.2. p.10. §.1. n.2. Per. de matr. d.45. s.6. n.2. quia id nec a iure praescribitur, & res est admodum remota ad dispensationem.

2. Dico secundo, probabilis esse secundum Sanchez l.8. matr. d.30. n.4. Pont. 8. c.20. num.2. Castrop. l.1. r.3. d.4. p.1. §. num.2. Per. de matr. d.41. s.6. num.2. oportere verificari secundo tempore, sed probabile etiam, esse, non oportere, ita Conrad. in praxi l.7. c.2. n.32. Gar. cis p.6. de Benef. c.2. num.287. & seq. Ratio prioris probabilis est, quia Pontifex annuit postulatus, si res veritate nitatur, ergo causam, a qua mouetur ad annuendum, oportet verificari quando ipse annuit. Ratio probabilis posterioris est, quia Pontifex non dispensat immediate, ut olim fiebat (si enim ipse immediate dispensaret, sine dubio causa vera tunc esse deberet) sed dispensat mediate per Executorem. Cum igitur veritas causae, ex natura dispensationis, tunc adesse requiratur, quando dispensatio fit, non quando committitur fieri, non autem necesse, eam esse veram quando Pontifex annuit, satis erit, quando executor actu dispensat: ut mox dicemus. Sentus ergo verborum Pontificis hic est: *Dispensasti utraque hac causa quando dispensandum a te erit.*

3. Neque dicas, ex posteriori probabilitate sequi, si Pontifex concessisset dispensationem ab Executore expediendam pro matrimonio duorum consanguineorum, vel affinium, si concessisset, inquam ex causa, quod inter illos intervenerit copula, posse Executorem illam expedire, si copula habetur ante eius expeditionem, seu post impetratam gratiam a Pontifice. Ne inquam, id dicas, nam respondet Garcia l.6. & apud Conradum l.2. num.33 non posse praesumi, Pontificem velle concedere commissionem dispensandi, dando occasionem, qua post ipsius commissionem committendum sit a supplicantis peccatum, qualis esset praedicta copula: praesumitur verò, quando similis occasio non datur; ut est in casu praedictae paupertatis, vel diffamationis, vel similis.

4. Dico Tertio, certum esse, causam dispensandi omnino debere verificari tertio tempore, hoc est, quando executor dispensationem concedit. In hoc omnes, ut Sanchez l.6. n.12. Joan. Prepos. 3. p. de dispensat. dyb. 4. n.35. Diana p.8. matr. l.3. res.77. consentiunt quia executori non datur potestas, nisi preces supplicantum veritate nitantur, & quia natura dispensationis, ut modo dixi, requirit, ut alia causa, quando ea conceditur. Vnde, si mulier praedicta erat inops, vel diffamata tempore dictae commissionis à Papa, sed deinde tempore executionis facienda à Delegato dives evasisset, vel diffamatio cessasset, nulliter concederetur dispensatio.

5. Dico Quarto, Quamvis Sanchez l.8. de matr. d.30. n.14. Meroll. l.2. d.4. c.6. n.331. multos citans, cum aliis putet, debere causam, v.g. dictam pauperetatem persistere, quando initur matrimonium, quod sane probabilissimum est, tamen est etiam probabile cum Suarez l.8. de leg. cap.30. Dicat apud Dianam l.6. Gran. Salas apud Meroll. l.6. Castrop. l.1. r.3. d.4. p.1. §. n.4. Pontio, aliique (fatente hanc probabilitatem eodem Sanchez, l.6.) id necesse non esse. Nam dispensatio non fuit concessa, neque explicite, neque implicite sub conditione perseverantiae, semel autem legitime ea existente, libera est mulier ab impedimento; ergo, & matrimonium inibit legitime.

6. Quando datur dispensatio comedendi carnes, v.g. diebus vetitis ob dubiam infirmitatem, non est mirum debere causam, id est infirmitatem dubiam perseverare,

quando successivè comedendae sunt carnes, quia in his dispensationibus circa res habentes tractum successivum sic praesumitur, teste Castrop. l.6. n.5. rationabilis mens illas concedentis id, quod non videretur praesumi in casu nostro.

Causa vera, sed verificata falsis Testibus.

11. Certum est, si falsa sit causa dispensationis datae, v.g. incompetencia dotis, & falsis Testibus probata, nullam esse dispensationem. Ita Castrop. l.1. r.3. d.6 p.16. §.5. n.4 quia nulla causa nullam parit concessionem. At si sit vera, licet falsis Testibus probata subsistet dispensatio, teste eodem ibid. cum Sanchez & Pontio, quia verificatur conditio à Pontifice requisita.

12. Quid si falsitatem causae allegavit sollicitator, me ignorante possimne indicare Pontificem ratum pro me habere dispensationem? Respondeo, non potes, vide Castropal. ibidem cum Tiraguel. & Sanchez, quidquid aliqui asserant, quia intercurrente cujuscunque ignorantia, si requisita causa deest, & illi causae innixa concessio.

§. IV. In quarta clausula iniungitur poenitentia salutaris.

DE hac poenitentia dicam commodius infra c. sequenti §.3.

§. V. In quinta clausula aliqua causa in genere ponitur.

Non raro Pontifex refert, supplicantes petisse dispensationem ex hac, vel illi. causa determinata, tum addit in hunc modum: *Exceptis aliis, seu praeter alias causas rationabiliter earum animarum moventes, & addit item sic: De praemissis te informes, &c.*

1. Dubitatur ergo, an debeat de his causis in genere positis se informare Delegatus? Nam de determinatis omnino debere, iam vidimus supra.

Respondeo, cum Sanchez l.8. matr. d.35. n.24. & Conrad. in praxi l.7. c.2. d. n.13. Nequaquam; dum enim in particulari illas non exprimit, signum est evidens, eas solum apponi ob alium finem, puta ut appareat, dispensationem rationabiliter, & honeste concedi.

Atque hinc etiam fit, ut quando aliqua qualitas, v.g. nobilitas supplicantis, narratur solum à Pontifice, opus non sit, eam verificari per probationes ab executore faciendas. Quod si nobilitas, vel quilibet alia qualitas in Brevis concessionis apponitur per modum conditionis: Si es nobilis, Si es pauper, vel per modum causae finalis: Quia es nobilis; Quia es pauper, tunc sane verificari oportebit. Ita Sanchez loc. cit. num.24. & Conrad. l.6. Et quidem, quando dispensatio est in secundo, & tertio gradu consanguinitatis, si ponatur nobilitas, poni, ut conditionem, vel ut causam finalem, iidem Doctores notant. Quaedam alia circa nobilitatem dixi supra c.7. §.2. n.26. & 27.

§. VI. In sexta clausula prohibetur executor aliquid muneris, vel compensationis accipere.

Id sane non solum monet, sed praecipit: sic enim habet: *Quod si, praeter hac monitione, aliquid muneris, aut praemii, recipias, excommunicationem latam incurras.* Immo interdum, quando scilicet dispensatio conceditur in forma pauperum, id est sine illa compositione, seu elemosyna, quam pro divitibus solet taxare Datus, addit Pontifex, ut dispensatio tunc nulla sit.

1. Dubitatur ergo, an nihilominus executor possit accipere, saltem esculenta, & poculenta, quae paucis diebus consumi solent?

2. Respondet Primò Sanchez l.8. matr. d.35. num.11. non posse, quia omne genus muneris vetat Pontifex, ibi (aliquid muneris) intelligit tamen Sanchez, si ea mittantur à partibus ante finitam Delegationem, vel cum pacto seu conventionione dandi postea.

Addit Conrad, in praxi c. 7. c. 6. n. 14. ejusmodi executorum debere omnia gratis exhibere; quare, nec pro labore studii, nec pro accessu ad Testes examinandos aliquam posse mercedem accipere.

4. Respondet Secundò Perez de matr. d. 48. sect. 2. n. 6. & ap. Dian. p. 8. r. 3. vult, loquentem de simili clausula in l. peris Penit. duo afferens. Primum, per dictam clausulam non prohiberi Officiali aliquid modicum accipere pro laboris impensa in exequenda dispensatione, si illud sit iure, vel consuetudine debitum, quam tamen consuetudinem adesse, difficile putat, quia ejusmodi labor admodum est exiguus.

Secundum, non prohiberi esculenta, & poculenta non magni momenti: cum enim non dentur (ut supponendum est) ad corruptendum Iudicem, sed solum, ut majori brevitate suum munus perficiat, non videtur (ait) cadere in dictam prohibitionem.

§. VII. In septima clausula ponitur: Non obstantibus, &c.

1. **T**amet si hæc clausula: Non obstantibus Constitutionibus Pontificum: addatur in mandato de Dispensando; illa tamen non tollit impedimentum in illo mandato non expressum. Cedit igitur solum illa non obstantia super impedimentum expressum, ut rectè notat ibidem Conradus, ibid. c. 7. n. 4.

CAPUT XIII.

Explicantur clausula Rescripti dispensationis pro foro interno.

1. **I**ndicavimus aliquanto superius, quando occultum est impedimentum, ejus dispensationem peti, & impetrari per viam Pœnitentiariæ, quæ, nec ipsa intermediare illam expedit, sed committit alteri per litteras sigillatas, quarum præcipuas Clausulas iam exponendo.

§. I. Prima Clausula, committitur Delegato executioni.

1. **I**n hac Pontifex, ubi salutationem impertit ei cui, delegat commissionem, requirit in eodem duas qualitates, quarum alterutra deficiente, nulla concederetur à Delegato dispensatio. Eæ sunt, ipsum esse Doctorem in Theologia, vel in iure Canonico, & eundem esse Confessarium approbatum ab Ordinario. Verba Pontificis hæc sunt: *Discreto viro Confessori Magistro in Theologia, vel Doctorum Doctorum ex Approbatis ab Ordinario.* His autem qualitatibus existentibus, est in potestate dispensandi hunc, vel illum eligere. Sed perpendamus iam utramque qualitatem.

2. *Confessario.* Olim satis erat, Delegatum hunc esse Confessarium, sed probabile saltem erat, non opus tunc fuisse, ut dispensatio expediretur ab ipso in actu Confessionis Sacramentalis, quia verba Brevis, non clare hunc rigorem requirebant, hodie verò clare solet poni, ut non nisi in ipso actu Confessionis Sacramentalis prædictus Confessarius dispense, ut cum multis notat Diana p. 8. r. 3. res. 106.

3. Addit idem ibid. res. 107. ex Marco Leone sufficere, etiam si Confessio sit sacrilega, dummodo ejusmodi sacrilegium non oriatur ex defectu integritatis circa rem, pro qua petitur dispensatio. Sed hæc doctrina mihi nimis difficilis est; nam, si requiritur Confessio Sacramentalis, quomodo sacrilega satis est, quæ Sacramentalis non est, cum in ea Sacramentum non conficiatur, nec ea Confessio, si sit sacrilega, pars esse Sacramenti possit?

4. Quoniam verò absolute, nomine Ordinarii, ex communiore opinione intelligitur Ordinarius loci,

quando ejusmodi Confessarius dicitur debere esse probatus ab Ordinario, de Ordinario loci locutionem, an aliud benignius dici possit, sup. lib. 4. de hoc c. 5. §. 4. n. 11. investigavimus. Illud certe est probabilis opinione, an Confessarius approbatus pro Confessionibus virorum tantum, valeat expedire dispensationes, seu litteras directas ad feminas: nam affirmat sequitur Sanch. lib. 8. matr. d. 34. nam, 16. negat alii apud Dianam l. c. Res. 103. virique non improbabili.

5. *Magistro &c.* Aptus ergo non est Doctor in Civili, neque ii, qui titulum habent Magistri in Religione, neque ii, qui tantum sunt licentia soli illi, qui, vel in Theologia vel in iure Canonico ad gradum Doctoratus in aliqua Universitate fuerint; hi enim in Sacris Canonibus veniunt non Magistrorum.

6. Non nego interim, ex privilegio aliis id potest cedi, ut concessum est nostris Sacerdotibus Societatis, qui, si sint approbati ab Ordinario, & Deputati à P. Gen. vel ad hoc idem Deputati sint ab alio Sacerdotis nostri Superiore, possunt (& super hoc conf. de Priv. Soc. V. Confess. §. 3. Conrad. in praxi dispens. c. 4. n. 70.) ex Privilegio concessio à Gregorio XIII. modo dicto nobis communicato, vel communicato ab eodem P. Generali, vel Superiore, possunt, inter alios, aperire litteras Pœnitentiariæ, & illas exequi. Alio ligiosos, qui in hoc Privilegio participant, debent approbati ab Ordinario, & ab ipsorum Generali, & de ejus licentia à Superioribus Deputatos pari modo hoc esse debere, rectè monet Sanch. lib. 8. matr. d. 34. quia hæc sunt necessariæ conditiones requiritur in corpore dicti Privilegii Gregorii XIII.

7. Inquires. Si Confessarius tunc electus à Superiore aperiat legitime litteras, iudicetque, non possit contra dispensationem, quia putat, v. g. ob aliquod caput, non verificari, arque adeo litteras esse subreptitias, poteritne alius similis Confessarius, si iudicat eandem verificari, vel ille idem Confessarius, si, re mutata, ipsa, mutet sententiam, iterum negotium relucere, & dispensare.

8. Respondeo, cum Sanch. lib. 8. matr. d. 37. n. 42. de dispens. d. 1. q. 2. n. 2. Castrop. t. 1. r. 3. d. 6. p. 154. n. 1. Lezzana in sum. V. littera Apostol. n. 13. Perez de matr. d. 48. sect. 5. n. 7. Vtrumque posse (est non posse accedere Marcus) in praxi Penit. apud Dianam p. 8. r. 3. res. 106. Opinio enim, vel error alterius non debet obstat applicanti.

9. Neque obstat, Primò litteras fuisse apertas, quia, per apertionem materialem, live à Confessario, live etiam fortè à Laico factam, ut vult Sanch. lib. 8. matr. d. 34. n. 12. non amittunt litteræ valorem suum, quando Confessarius iniungitur, ut litteras aperiat, & ligatur de formali apertione, id est, cum facultate dispensandi.

10. Neque obstat Secundo, quod Delegatus debeat tunc iam functus officio suo, unde nihil amplius possit, ut diximus supra c. 12. §. 1. n. 10. non obstat, quia, quia ibi res vertitur in foro externo, pro quo delegatus gerere se debet secundum rationem fori externi, quod in iure non admittit redium ad eandem causam data semel sententia. At hic res agit in foro interno, cuius natura est, ut, vel idem Confessarius mutando prudenter consilium, vel alius, sequens opinionem probabilem, possit mutare per meliorem considerationem iudicium, & absolvere.

11. Ex hac doctrina clare sequitur, Confessarium debere forte antequam tibi dispensationem expediret, deliberare, ut te eligi alium similem. Vnde vides, commissio hæc pro foro interno semper esse finalem (nisi à Superioribus restringatur) commissioibus realibus, quæ, ut supra dixi, transeunt in successorem, atque adeo in casu mortis commissio transibit in successorem à te legitime electum.